INTRODUCCIÓN / INTRODUCCIÓ

CAST.

Santa Eulària des Riu posee el único río de la isla de Ibiza y del archipiélago balear. La importancia histórica de este río ha sido considerable y reside especialmente en la desembocadura.
Las aguas del río se emplearon para el regadío de grandes extensiones conocidas con el nombre de Horta de Santa Eulària. Tiene unos 15 km de largo y actualmente la mayor parte de su caudal está seco gran parte del año. La desecación del río en la primera mitad del siglo XX, debido a la sobreexplotación de los acuíferos, provocó la desecación del ecosistema fluvial. En su desembocadura la presencia de agua es continua durante todo el año debido a la entrada de aguas marinas, que forman un pequeño estuario.

La existencia de la iglesia fortificada junto con la posibilidad de proveer esta zona de agua del río fue decisiva a la hora de elegir este lugar para el emplazamiento, en 1787, de esta Villa. De hecho, a principios del siglo XIX se trazó el definitivo pueblo de Santa Eulària en el llano situado en la parte de levante de la colina de la iglesia.

En esta ruta se podrán conocer diferentes atractivos culturales, naturales y patrimoniales del pueblo de Santa Eulària. A continuación se presentarán de manera sucinta alguno de los lugares de especial interés patrimonial que se pueden visitar.

CAT.

Santa Eulària posseeix l'únic riu de l'illa d'Eivissa i de l'arxipèlag Balear. La importància històrica d'aquest riu ha estat considerable i resideix especialment en la desembocadura.
Les aigües del riu es varen emprar per al regadiu de grans extensions conegudes amb el nom d'Horta de Santa Eulària. El riu té uns 15 km de llarg i actualment la major part del seu cabal està sec bona part de l'any. La dessecació del riu a la primera meitat del segle XX a causa de la sobreexplotació dels aqüífers va provocar la dessecació de l'ecosistema fluvial. En la seua desembocadura la presència d'aigua és contínua durant tot l'any a causa de l'entrada d'aigües marines, que formen un petit estuari.

L'existència de l'església fortificada, juntament amb la possibilitat de proveir aquesta zona d'aigua del riu, va ser decisiva a l'hora d'escollir aquest lloc per a l'emplaçament, el 1787, d'aquesta Vila. De fet, a principi del segle XIX es va traçar el definitiu poble de Santa Eulària al pla situat a la part de llevant del puig de l'església.

En aquesta ruta es podran conèixer diferents atractius culturals, naturals i patrimonials del poble de Santa Eulària. A continuació es presentaran de manera succinta algun dels llocs d'especial interès patrimonial que es poden visitar.

CAST. / CAT.

RUTA DEL RÍO / RUTA DEL RIU

IBIZA

RUTAS PATRIMONIALES
RUTES PATRIMONIALS

Ibiza
Illes Balears

IBIZA
SLOWBREAKS

Plan de competitividad turística
Ibiza Slow Breaks

Pla de competitivitat turística
d'Ibiza Slow Breaks

Todas las islas en una...
Totes les illes en una...

www.ibiza.travel

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Turisme i Esports
Consell d'Eivissa
FEDERACIÓN EMPRESARIAL HOTELERA DE IBIZA Y FORMENTERA
PIMEEF

DL I-143-2013

RUTA DEL RÍO / RUTA DEL RIU

CAST.

El **Puig de Missa** recibe este nombre por el hecho de que su cima está coronada por la iglesia. Es un montículo de 52 metros de altura sobre el nivel del mar que domina una fértil comarca atravesada por el río de Santa Eulària. Esta iglesia, fortificada y dotada de cañones, se construyó en el siglo XVI para proteger a los molinos, los molineros y los payeses, que trabajaban la huerta, de los ataques de las galeras turcas y norteafricanas.

La iglesia-fortaleza del Puig de Missa se incluye dentro del contexto arquitectónico ibicenco y está prácticamente encalada en su totalidad con su color blanco original. Algunos elementos como la cúpula presentan otros colores y la torre de defensa no está enlucida, dejando la piedra a la vista, como es costumbre en las torres de defensa.

Una de las construcciones que se levantaron en los alrededores del Puig de Missa es **Can Ros**, una antigua casa payesa que formaba parte de una de las grandes fincas del municipio de Santa Eulària. Hoy en día alberga el **Museo de Etnografía de Ibiza**. Este museo tiene como objetivo recuperar, restaurar y conservar el patrimonio etnológico susceptible de formar parte de su fondo museográfico y dar a conocer a los visitantes la manera de vivir de la sociedad rural ibicenca, sus herramientas, la indumentaria, los oficios, la vida cotidiana, etc. Igualmente tiene como objetivo investigar y dar a conocer aspectos del patrimonio inmaterial como creencias, música y bailes.

Los molinos harineros, movidos también por el agua del río, fueron de vital importancia. Se encuentran concentrados al pie del Puig de Missa, donde se encuentra la iglesia fortificada construida en el siglo XVI. En la casa conocida como **Can Planetes**, que albergaba uno de estos antiguos molinos de agua, se sitúa el **Centro de Interpretación del río de Santa Eulària**.

En éste se explica el funcionamiento de estos molinos gracias a las aguas del río y la importancia que tuvieron para la vida del pueblo de Santa Eulària hasta el siglo XX que se desarrolla básicamente en torno al río. El flujo constante de agua permitió a los molinos de la zona trabajar de manera muy productiva en una época en la que el pan era de consumo diario y, por tanto, indispensable para toda la isla.

Antes del desarrollo turístico de Ibiza, este lugar estaba ocupado por huertos regados con agua del río de Santa Eulària. Y, tras la expansión urbanística, perdida ya su función original, el molino ha quedado rodeado de elementos urbanos.

El **río** también determinó la construcción de obras de ingeniería como los puentes, que igualmente se pueden ver en el recorrido. El más antiguo se conoce con el nombre de **Puente Viejo** y, supuestamente, se construyó antes del siglo XVIII. El **Puente Nuevo** se construyó siglos más tarde y en 1927 pasó a ser el principal acceso a la localidad.

Se trata, en definitiva, de una ruta que combina elementos naturales con otros patrimoniales y que, en el 80% de su recorrido, tiene una dificultad baja y sólo en algunos tramos dificultad media, con un nivel máximo de 52 metros respecto al nivel del mar.

Existe un servicio de audio guías que explican cada punto señalado en esta ruta.

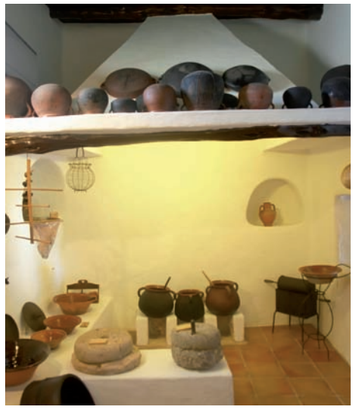

CAT.

El **Puig de Missa** rep aquest nom pel fet de tenir l'església en el seu punt més alt. És un monticle de 52 metres d'altura sobre el nivell de la mar que domina una fèrtil comarca travessada pel riu de Santa Eulària. Aquesta església, fortificada i dotada de canons, es va construir al segle XVI per protegir els molins, els moliners i els pagesos que treballaven l'horta dels atacs de les galeres turques i nord-africanes.

L'església-fortalesa del Puig de Missa s'inclou dins del context arquitectònic eivissenc i està pràcticament emblanquinada en la seva totalitat. Alguns elements com la cúpula presenten altres colors i la torre de defensa no està enlluïda deixant la pedra a la vista, com es costum en les torres de defensa.

Una de les construccions que es varen aixecar als voltants del Puig de Missa és **Can Ros**, una antiga casa pagesa que formava part d'una de les grans finques del municipi de Santa Eulària i que avui dia alberga el **Museu d'Etnografia d'Eivissa**. Aquest museu té com a objectiu recuperar, restaurar i conservar el patrimoni etnològic susceptible de formar part del seu fons museogràfic i donar a conèixer als visitants la manera de viure de la societat rural eivissenca, els seus aparells i eines, la indumentària, els oficis, la vida quotidiana, etc. Igualment té com a objectiu investigar i donar a conèixer aspectes del patrimoni immaterial com creences, música i balls.

Els molins fariners, moguts també per l'aigua del riu, varen ser de vital importància. Es troben concentrats al peu del Puig de Missa, on es troba l'església fortificada construïda al segle XVI. A la casa coneguda com **Can Planetes**, que albergava un d'aquests antics molins d'aigua, actualment se situa el **Centre d'Interpretació del riu de Santa Eulària**.

S'hi explica el funcionament d'aquests enginys gràcies a les aigües del riu i la importància que varen tenir per a la vida del poble de Santa Eulària fins al segle XX, que es desenvolupava al voltant del riu. El flux constant d'aigua va permetre als molins de la zona treballar de manera molt productiva en una època en què el pa era de consum diari indispensable per a tota l'illa.

Abans del desenvolupament turístic a Eivissa, aquest lloc estava ocupat per horts regats amb aigua del riu de Santa Eulària. Amb l'expansió urbanística, perduda ja la seua funció original, el molí ha quedat envoltat d'elements urbans.

El **riu** també va determinar la construcció d'obres d'enginyeria com els ponts, que igualment es poden veure en el recorregut. El més antic es coneix amb el nom de **pont Vell** i suposadament es va construir abans del segle XVIII. El **pont Nou** es va construir segles més tard, el 1927 i va passar a ser el principal accés al poble de Santa Eulària.

En definitiva es tracta d'una ruta que combina elements naturals amb altres patrimonials i que, en el 80% del seu recorregut, té una dificultat baixa i només en alguns trams dificultat mitjana amb un nivell màxim de 52 metres respecte al nivell del mar.

Hi ha un servei d'audioguies que expliquen cada punt assenyalat en els fullets.

UBICACIÓN / UBICACIÓ